

Beoordeling van de scriptie van Kristýna Císařová, 'Het Tijn Uilenspiegelthema in de Vlaamse literatuur na 1867.'

Deze scriptie onderzoekt het fenomeen van het personage Tijn Uilenspiegel na de verschijning van de roman van Charles de Coster *De legende van Tijn Uilenspiegel* uit het jaar 1867. De nadruk valt op de vergelijking met een toneelstuk door Hugo Claus uit 1965, waarin de Uilenspiegelstof is bewerkt, maar ook andere bewerkingen worden kort bekeken. De achtergrond van de vraagstelling is de relatie te onderzoeken van het Uilenspiegelthema met de Vlaamse beweging. Het gaat Kristýna om antwoorden op vragen als wat de historische politiek/maatschappelijke aanleiding voor dit Uilenspiegelthema was, en of het thema bij De Coster en Claus op dezelfde manier verwerkt was.

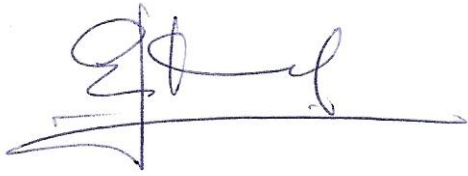
De scriptie geeft een overzicht van de herkomst van het Uilenspiegelverhaal en van de bewerkingen, ook die tussen De Coster en Claus in. Bij de beschrijving van de tussenliggende verwerkingen van het thema viel die van de auteur Herman Teirlinck op, *De Nieuwe Uilenspiegel in tien boeken of de jongste incarnatie van den scharlaken Thijl* (1920). Die titel maakte nieuwsgierig naar de inhoud en wijze van verwerking. Men kan niet alles bekijken, maar toch roept het de vraag op naar de motivering van de keuze van het onderzoeksmateriaal. Om welke reden is Claus gekozen, en wel speciaal dit toneelstuk van Claus. En was Teirlinck niet ook interessant geweest om te onderzoeken?

In hoofdstuk 3 wordt op basis van een aantal studies van Couttenier maar ook van andere auteurs de voorgeschiedenis van de Vlaamse beweging uit de doeken gedaan, waarbij de scriptieschrijfster ook buiten de DNB om nog een grote hoeveelheid literatuur over dit onderwerp bijeengebracht heeft, waarvan zij goed gebruik maakt. De thematische analyse van de roman van Charles de Coster geeft een antwoord op de vraagstelling van de scriptie naar de historisch/maatschappelijke aanleiding voor de verschijning van deze roman: de roman wil expliciet het Vlaamse volk inspiratie te geven om Vlaanderen en de Vlaamse taal te bewaren.

Ook voor de periode van de Vlaamse beweging tussen 1945 tot 1970 wordt uit veel materiaal geciteerd. Al met al is voor deze scriptie een fors deel van de Vlaamse cultuurgeschiedenis doorgeploegd en wordt ook het culturele klimaat waaruit Hugo Claus voortkwam goed beschreven. De schets van deze achtergronden maakt de scriptie waardevol. Overtuigend is in de analyse van Claus' eerste bewerking aangetoond dat hij de nationalistische boodschap van het Uilenspiegelverhaal niet heeft willen gebruiken, mogelijk omdat hij het rechts-radical Vlaams-nationalisme bekritiseerde. Daarmee is ook de vraag naar de historisch/maatschappelijke aanleiding in 1965 beantwoord.

De scriptie biedt veel historische achtergrond, maar over de keuze van het onderzoeksmateriaal, met name over de bewerkingen van Hugo Claus, is de scriptie niet expliciet en zou ik meer willen weten. De scriptieschrijfster vermeldt dat Claus niet tevreden was met Franse bewerking van zijn toneelstuk, waarin (door de transformatie van 7 deugden naar 7 ondeugden) afstand van de burgerlijke moraal genomen zou worden. In zijn derde bewerking van het Tijn Uilenspiegelthema zou het protest van Claus tegen het rechts-radical Vlaams-nationalisme zichtbaar zijn, in het toneelstuk onder de naam *Tand om Tand*. De scriptieschrijfster voegt er aan toe: 'deze bewerking heeft weinig met de oorspronkelijke versie te maken.' Op dit punt wil ik graag nadere informatie ontvangen. Is het Uilenspiegelthema in deze bewerking geheel verlaten, en is het dan niet interessant om deze verandering met de politiek/maatschappelijke aanleiding voor ontstaan te onderzoeken? Waarom niet de drie bewerkingen van Claus vergeleken?

In deze scriptie is op basis van een aantal goedgekozen secundaire werken de achtergrond duidelijk geworden van twee bewerkingen van het Uilenspiegelthema. Het apparaat is goed gebruikt en de verwijzingen en voetnoten zijn correct. De wetenschappelijke vraagstelling en redenering (zie de Claus-bewerkingen) is niet op alle punten overtuigend. In deze laatste versie is het gebruik van de Nederlandse taal sterk gecorrigeerd, maar ik waag te veronderstellen dat een zekere vaagheid in formulering veroorzaakt is door problemen met het Nederlands. Beoordeling: 3

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'E. Krol', with a long horizontal stroke extending to the right.

Ellen Krol